

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Eidgenössisches Justiz- und Polizeidepartement EJPD
Département fédéral de justice et police DFJP
Dipartimento federale di giustizia e polizia DFGP
Bundesamt für Migration BFM
Office fédéral des migrations ODM
Ufficio federale della migrazione UFM

İsviçre'ye Hoş Geldiniz

Ülkemize yeni yerleşenler için yararlı bilgiler

İçindekiler

5

Bir ülkenin farklı çehreleri

Küçük bir alanda büyük kültürel çeşitlilik

7

Birlikte yaşamak

Fırsat eşitliği ve saygı

9

Son sözü yurttaşlar söyler

Federalizm ve doğrudan demokrasi

13

Başarıya ulaştıran köprü

Eğitim ve iş ülkemizde çok önemlidir

17

Sorumluluğu birlikte üstlenmek

Sosyal güvenlik ve sağlık

İsviçre'ye Hoş Geldiniz

Simonetta Sommaruga
Bakan ve İsviçre Federal Konseyi Üyesi

İsviçre'de yaşamaya karar vermiş bulunmaktasınız. Verdiğiniz karar, birçok değişikliği de beraberinde getirmektedir. Pek çok şey kendi ülkenize kıyasla size yabancı gelecektir. İş dünyası, okul hayatı, sağlık sistemi, trafik ve daha nice şeyin burada çok farklı bir şekilde düzenlenmiş olduğunu göreceksiniz.

Ülkemizde kalacağınız süre ne kadar uzun olursa olsun size genel bir tavsiyede bulunmak istiyorum: Burada geçireceğiniz süreyi lütfen bir fırsat olarak değerlendiriniz. İsviçre her halükarda tanınmaya değer bir ülkedir. Burada sadece kısa süre kalma düşüncesiyle gelen pek çok kişi daha sonra ömür boyu kalmıştır.

Elinizdeki broşürün amacı, İsviçre'deki günlük yaşama kolayca uyum sağlamanıza yardımcı olmaktır. Birlikte yaşayabilmenin en önemli koşulları, bilgiye sahip olmak ve sosyal ilişkiler kurmaktır. Günlük yaşamınızda başarılı olabilmeniz için ülkenin dilini bilmeniz gerekir. İyi bir başlangıç yapabilmek için ayrıca İsviçre'deki yasalar, toplum ve devlet ile ilgili en önemli konular hakkında bilgi edinmeniz zorunludur.

Belki her şey ilk başta düşündüğünüz gibi olmayabilir. İsviçre'ye

yeni yerleşen kişiler olarak sadece siz değil, İsviçreli ve uzun zamandır İsviçre'de yaşayan tüm insanlar da sizin gibi üstesinden gelmek zorunda oldukları sorunlarla yüz yüzedir. İşyerinde ya da okulda yeni simalar belirdiğinde ve buradaki koşulları henüz bilmeyen insanlarla yüz yüze geldiklerinde elbette onların da yaşamları değişikliğe uğramaktadır.

Birlikte yaşamayı başarmamız için biraz zamana ihtiyaç vardır. Sabır gerekir ve ayrıca, "ülkeye yeni yerleşenlerin istekli olmaları ve aynı derecede yerel halkın da açık olması" şarttır. Yabancılar Kanunumuzda aynen böyle yazar.

Elinizdeki bu kitapçıkla size İsviçre hakkında ilk bilgiler vermeyi, ülkemizde iyi bir başlangıç yapmanız için size açık bir kapı göstermeyi hedefliyoruz.

Hoş geldiniz!

S. Sommaruga

Samba Kebbeh (34 yaşında)

Tren kondüktörü

Turbenthal

«Daha yirmi bir yaşımdayken, bugünkü eşim olan aşkım uğruna İsviçre'ye geldiğimde, yaşadığım kültür şoku büyük oldu. İsviçreli hanımlar ve beyler gerçi çok nazik, dürüst ve güvenilirildi, fakat her zaman biraz içtenliğin eksikliğini hissettim. Daha sonra, yaptığım sayısız iş başvurusuna hep olumsuz cevaplar geldiğinde, İsviçre'nin hayallerin ülkesi olmadığını ve mutlu olmak için mücadele etmek zorunda olduğumu anladım. Bir yıl boyunca bir okulda yoğun şekilde Almanca öğrendim. Bu sayede imkânlarım ve her şeyden önce özgüvenim çok arttı.

Başlarda yaşadığım bu zorluklardan sonra halinden memnun olan Gambiya kökenli bir İsviçreli olmamı

her şeyden önce işverenime borçluyum. Çünkü yeteneklerime inanan ve İsviçre'nin ilk Afrika kökenli tren kondüktörü olmamı sağlayan odur. Bugün İsviçre'de yaşamaktan çok memnunum ve iki kültürün bir karışımı olmayı ve iki kültürün en iyi yönlerini benimsemeyi bir zenginlik olarak algılıyorum.»

Bir ülkenin farklı çehreleri

Küçük bir alanda büyük kültürel çeşitlilik

Ülkeye yeni göç edenler İsviçre'nin refahına her zaman büyük katkılarda bulunmuşlardır. Örneğin İsviçre'nin en önemli trafik arterlerinden biri olan Gotthard tüneli, çoğunlukla İtalyan işçiler tarafından inşa edilmiştir. Göçmenler ayrıca bugünün çok sayıdaki başarılı büyük şirketini kurmuşlardır. İsviçre ekonomisi günümüzde de dışarıdan gelen işgücüne ihtiyaç duymaktadır.

İsviçre'de yaklaşık 140 milletten insan yaşamaktadır. Her beş kişiden birinin İsviçre pasaportu yoktur. Ayrıca, günümüzde her üç evlilikten biri iki ulusludur. İsviçre'nin toplam nüfusu yaklaşık 7,8 milyondur.

Küçük bir alanda beraber yaşamak, saygı ve özen ister

İsviçre'yi gezen pek çok kişi, İsviçre'de mesafelerin ne kadar kısa olduğuna hayret etmektedir. Bir köşesinden diğer köşesine seyahat etmeniz beş saatinizi bile almaz. İsviçre nüfusunun üçte biri beş metropolde, yani Zürih, Cenevre, Basel, Bern, Lozan ve bunların çevresinde yaşamaktadır. Ülkenin yarısından fazlası dağlardan oluşmaktadır. Bu alanda nüfusun sadece yüzde onu yaşamaktadır. Yani bizler çok küçük bir alan içerisinde birlikte yaşamaktayız. Bu durum, herkesin diğer insanlara özen ve saygıyla davranmasını gerektirmektedir.

Her bölge kendi kültürünü korumakta

İsviçre'de dört resmi dil konuşulur: Almanca, Fransızca, İtalyanca ve Romanşça. Hangi bölgede bulunuyor olmanıza bağlı olarak, farklı bir dil ile karşılaşacak ve farklı yaşam tarzları göreceksiniz. İsviçre'nin temelinde

yer alan dil ve kültür çeşitliliği ülkemizde uzun bir geçmişe sahiptir.

Dil bilmek, başarılı bir entegrasyon için önemlidir

İsviçre nüfusunun çoğunluğu Almanca konuşulan bölgelerde yaşar. Nüfusun yaklaşık yüzde 70'i İsviçre Almancası, yaklaşık yüzde 20'si Fransızca ve yüzde 7'si İtalyanca konuşur. Romanşça ise sadece Graubünden kantonunun belirli mevkilerinde konuşulur. İsviçre'nin Almanca konuşulan bölgelerinde geçerli olan yüksek Almanca, devlet dairelerinin resmi dili olarak ve özellikle yazışmalarda kullanılır. Ancak günlük yaşamda çok sayıda lehçe de kullanılır. Dolayısıyla örneğin Basel'de günlük yaşamda konuşulan dil, Zürih kantonundakinden farklıdır. Bernliler, Freiburglulardan başka türlü konuşur. Çevrenizdeki lehçeyi mükemmel öğrenmeniz gerekmez, ancak lehçeyi anlayabilirsiniz, günlük hayatınız çok daha kolay olacaktır. Dili bilmek, günlük yaşama ve iş hayatına daha iyi ayak uydurmanızın önemli bir önkoşuludur.

İsviçre hakkında bilgiler

İsviçre hakkında öğrenmek isteyeceğiniz her şey

→ www.swissworld.org

İsviçre Portalı

İsviçre ve resmi makamları

→ www.ch.ch

Sabri Aliu (46 yaşında)
Babalar Toplantı Grubu kurucularından
Zürih

«Komşum İsviçre vatandaşı. Bizi mahalle yaşantısı ile tanıştıran ve Kosova adetlerimize İsviçre adetlerini katmamızı sağlayan oydu. Bunu öylesine, yani insanlık gereği ve önyargısız bir şekilde yaptı. Bu iyiliğini, özellikle de beş çocuğum adına hiç bir zaman unutmayacağım. Çocuklarımın İsviçre’de iyi bir başlangıç yapabilmelerini sağlamak istiyordum. Benim için mahallemiz, başımı sokacak bir çatıdan çok daha fazlası. Bunda herhalde burada yaşayan insanların zaman içerisinde hoşnutluk verecek bir şekilde beraber yaşamak için hepimizin çaba sarf etmesi gerektiğinin ve bunun tek tek her birimizi ilgilendirdiğinin farkına varmış olmalarının payı var. İster İsviçre vatandaşı,

ister yabancı, genç ya da yaşlı olsun: İnsanlar birbirleriyle konuşmaya başlamak zorundadırlar. Ancak o zaman birlikte bir şeyleri değiştirebiliriz. Bunun bilincinden hareketle, biz babaların karşılıklı fikir alışverişinde bulunmak ve sorunları elbirliği ile çözmek amacıyla bulunduğu Babalar Toplantısı ortaya çıktı. Bu toplantılar günlük yaşantımızı kolaylaştırıyor. Ve bu toplantılar sayesinde komşularımızla dost olduk.»

Birlikte yaşamak

Fırsat eşitliği ve saygı

Yeni komşularınızla ilişki kurmak ya da beldenizdeki bir organizasyon veya dernekte faaliyet göstermek kişiliğinizi zenginleştirebilecek olan bir şeydir. Bununla birlikte, size ve ailenize okulda ve işyerinizde ya da yetkili makamlar ve resmi dairelerle ilişki kurmanıza yardımcı olacak bilgiler de edinmiş olursunuz.

Göç ederek ülkemize gelenler, İsviçre'nin ekonomik olduğu kadar kültürel zenginliğine de katkıda bulunurlar. Birlikte yaşamayı başarmak için, ülkemizde ikamet eden herkesten, birbirleriyle anlaşabilmeleri ve maddi olarak bağımsız olmaları için gayret etmeleri beklenmektedir. Huzur içinde birlikte yaşamak için ayrıca, İsviçre'nin hukuk düzenine ve Anayasanın temel değerlerine saygı gösterilmesi ve bunlara uyulması da gereklidir. Ayrıca herkes, toplumsal yaşama katılmak için eşit fırsatlara sahip olmalıdır.

İsviçre'de geçerli olan temel haklar

Temel haklar sizin İsviçre'de kökeniniz, ırkınız, cinsiyetiniz, dininiz ya da cinsel eğiliminiz nedeniyle ayrımcılığa maruz kalmayacağınıza güvencesidir. Erkekler ve kadınlar eşit haklara sahiptirler. Örneğin her insanın mesleğini kendisi seçme ve evleneceği kişiyi kendisi belirleme hakkı vardır. Ülkemizin insanları ayrıca din ve dünya görüşlerini de özgürce seçme hakkına sahiptirler. Bunun yanı sıra, herkes aynı hakkı başka insanlara da tanımak zorundadır. Herkes

kendini olası ayrımcılık olaylarına karşı savunabilir. İhtilaf halleri içinse size çözüm bulmakta yardımcı olacak danışma merkezleri mevcuttur.

Yazılı yasaların yanında, kağıda dökülmemiş bazı kurallar da var

İnsanların beraber yaşayabilmeleri için önemli olan çoğu zaman günlük yaşamın küçük detaylarıdır. Ne yazık ki, bu günlük yaşam kurallarını öğrenmek kimi zaman zordur. Örneğin: Oturduğunuz apartmanda, hangi ailenin ne zaman çamaşır yıkayabileceğini kurallara bağlayan bir plan olabilir. O halde buna uymak zorunda olursunuz. Ya da çocuklar merdiven boşluğunda oynadığında veya gece saatlerinde balkonda gürültülü sohbet edildiğinde komşular tepki gösterebilirler. Sizden, birlikte yaşamının maddi ve manevi kurallarına uymanız beklenmektedir. Dolayısıyla lütfen bilgi edinin. Örneğin, acaba burada bir apartman yönetmeliği var mı diye ilgili kişilere sorun ya da komşularınızla görüşün. Karşılıklı saygı ve açık sohbetler, iyi komşuluk ilişkileri sağlayacak olan ilk adımlardır.

İsviçre'de yaşam

Bilgiler

→ www.bwo.admin.ch

> Dokumentation > Publikationen

> Infoblatt Wohnen > Infoblatt

Ayrımcılık ve ırkçılık

Başvuru yerleri

→ www.edi.admin.ch/ara

> Anlauf- und Beratungsstellen

Anna Gruber (20 yaşında)
Üniversite öğrencisi ve Fribourg Gençlik
Konseyi Üyesi

«Kendine bilinçli bir şekilde hedefler koymak, bunlardan ayrılmamak, bunu yaparken de kendine sadık kalmak: Bu benim için geçerli olduğu kadar, ilkokul döneminde Makedonya'dan İsviçre'ye gelmiş olan arkadaşım Eva için de geçerliydi. Daha sekiz yaşında olan bir yabancı olduğundan onun işi çok daha zordu. Fakat Eva çabuk öğrendi. Ve biz de onunla birlikte öğrendik. O öncelikle Almancayı öğrenirken, biz onunla beraber özenli davranmayı ve sabır göstermeyi öğrendik. Yani biz birlikte ve birbirimizden öğrenmiş olduk. Bu bizleri insan olarak geliştirdi.

Gençlik parlamentosunda da entegrasyonla ilgili konular tartışılıyor. Bu tartışmalarda, entegrasyon kelime-

sinin çoğu zaman dil öğrenme ya da başörtüsü takıp takmama gibi konulara indirgenmesi beni biraz rahatsız ediyor. Oysa entegrasyon çok fazla şey demek: Entegrasyon, insanların yeni ülkeyi ve yabancı kültürünü tanımaya kararlı olmalarını gerektirir. Ve diğer yandan buna izin veren bir toplum da gerekir. Ne de olsa, karşılıklı anlayış ve hoşgörü yasa koyarak sağlanamaz.»

Son sözü yurttaşlar söyler

Federalizm ve doğrudan demokrasi

İsviçre’de, içerisinde yaşadığınız kanton ve beldedeki yaşamı mümkün olduğu kadar kısa sürede tanımanız önemlidir. Bu sayede ev, iş ve okul gibi tüm önemli yaşam alanlarında ilk bilgiler edinebilir ve her şeyden önce, sorularınızı cevaplayabilecek olan kişiler ve irtibat merkezlerini bulabilirsiniz.

İsviçre’nin okul sistemi, vergi hukuku veya kişisel hak ve yükümlülükler gibi konularda nasıl düzenlendiğini bilmek için, devlet ve hukuk düzeni hakkında bazı temel bilgilere ihtiyacınız vardır.

İsviçre, 26 bağımsız kantondan oluşmaktadır

İsviçre, “kanton” adıyla bilinen 26 alt devletten oluşmaktadır. Geçmişte tamamen bağımsız olan kantonlar zamanla birleşerek bugünkü İsviçre’yi oluşturdu ve bazı yetkilerini federal devlete devrettiler. Ancak kantonlar aynı eskiden olduğu gibi, pek çok konuda bağımsızlıklarını büyük ölçüde korumaktadırlar. Örneğin, federal hukuka aykırı olmamak şartıyla, kendi anayasalarına ve yasalarına sahiptirler. Ayrıca kendi meclisleri, hükümetleri ve mahkemeleri vardır.

Pek çok şey kantondan kantona değişir

Kantonlarının bağımsız oluşu, İsviçre’nin en önemli özelliklerindedir. Günlük yaşamınızda bu sık sık karşınıza çıkacaktır. Örneğin, ailenizle birlikte bir kantondan diğerine taşınırsanız, çocuğunuza okulda öğretilenler kısmen değişebilir

veya maaşınız aynı kalsa bile daha az vergi ödeyebilirsiniz. Veya aynı hizmetlerden yararlandığınız halde, sağlık sigortasına ödediğiniz primin yüksekliği değişebilir.

Federasyon, kantonlar ve yerel belediyeler, devlet görevlerini paylaşırlar

İsviçre üç devlet kademesine sahiptir: federasyon, kantonlar ve belediyeler. Federasyon (federal devlet), sadece kendisine Federal Anayasa ile açıkça verilmiş olan görevleri üstlenir. Bunlar arasında örneğin ülkenin savunması ya da karayolu trafiğinin düzenlenmesi yer almaktadır. Kantonlar ise örneğin okul sistemi, polislik görevleri ve sağlık hizmetleri ile ilgilenir ve bu görevlerin üstesinden gelmek için vatandaşlardan bizzat vergi alırlar. İsviçre’nin yaklaşık 2700 belediyesi de geniş bir bağımsızlık alanına sahiptir. Belediyeler örneğin nüfus kontrol memurluklarından sorumludur veya okul sisteminin belirli görevlerini üstlenirler.

Halk, alınan kararlarda geniş bir söz hakkına sahiptir

İsviçre’nin devlet biçimi doğrudan demokrasidir. Bu demektir ki, oy

Federal daireler

İsviçre’nin federal kurumları
→ www.admin.ch

Entegrasyon başvuru yerleri

Yaşadığınız kantonda günlük yaşam ve yararlanabileceğiniz kurs programları hakkında bilgiler

→ www.bfm.admin.ch

> Themen > Integration > Weiterführende Adressen > Kompetenzzentren Integration

Bruno Moll (62 yaşında)
Serbest yazar ve film yapımcısı
Bern

«Çektiğim belgesel filmlerin konusu çoğu zaman en geniş anlamda siyasettir. Benim için siyasi olmak, gürültücü sloganlar atarak dikkat çekmekten ziyade dikkatli bir bakışa sahip olmak demektir. Önyargılara karşı çıkmak ve başkalarının yüzüne kapıları çarpmak yerine kapılar açmak – işte amacım budur.

Ülkeye yeni göç eden bir kişiye sadece bir İsviçreli olarak değil manevi olarak şu mesajı vermek isterdim: Ülkemizi merakla tanımaya çalışsın. Memleketinizin insanları arasına kapanmayın. Tabii ki dilimizi öğrenmesini ve düşünce yapımızı araştırmasını da tavsiye ederim. Sadece bizi birbirimizden ayıran şeyleri değil, birleştiren şeyleri de görmesini dilerim. Sorular sorsun

ve halkla konuşsun. Mutlaka dağlarımıza çıksın ve Pazar günleri doğada yürüyüş yapanların arasına karışsın. Her hafta kurulan pazarlardan alışveriş yapsın ve bizim yayınlarımızı okusun, izlesin ve dinlesin. Kısacası, ulaşmak istediği yere varmaya çalışsın. Bütün bunları elbette kendimize, yani buranın yerlisine de diliyorum.»

→ hakkına sahip nüfus, sadece federasyon, ilgili kanton ve belediye kademesinde düzenli olarak parlamentoya temsilciler seçmekle kalmayıp, ayrıca (örneğin vergilerin ve harçların yüksekliği, caddelerin nerelerden geçeceği, posta işletmesinin hizmetleri ya da uluslararası örgütlere üyelik, başka devletlerle yapılan anlaşmalar gibi) çok sayıda önemli konuda oy verme hakkına sahiptir. 18 yaşını dolduran her İsviçre vatan-daşı, tüm İsviçre'yi ilgilendiren konularda seçimlere ve oylamalara katılabilir.

Siyasete katılmak önemlidir ve herkesten beklenmektedir

İsviçre'de siyasi faaliyet göstermenin birçok şekli vardır. Örneğin, bir veli konseyine katılabilir veya bir mahalle derneğinde faaliyet gösterebilirsiniz. Ayrıca, karar ehliyetine sahip tüm kişiler resmi makamlara dilekçeler, teklifler ve şikayetler verebilirler, bunun biçimi örneğin bir toplu dilekçe (toplu imza) de olabilir. Ayrıca, bazı kanton ve beldelerde uzun süredir oturuyorsanız örneğin seçilme ya da oy hakkı gibi siyasi haklara da sahip olursunuz. Oturduğunuz

mahallenin mercilerine danışarak bu konu hakkında bilgi edinmenizi öneririz.

Önemli siyasi güçlerin tümü hükümette temsil edilmektedir

İsviçre'nin yedi üyeden oluşan hükümeti Bundesrat (Federal Konsey) adını taşır. Federal Konsey, parlamento tarafından seçilir ve büyük siyasi partilerin temsilcilerinden oluşmaktadır. Federal Konsey üyelerinden biri parlamento tarafından bir yıl süreyle başkanlığa atanır. Parlamento ise iki meclisten oluşur: Halkı temsil eden Ulusal Meclis ve kantonları temsil eden Kantonlar Konseyi. İkisi birlikte Birleşik Federal Meclisi oluşturur.

Herkes eşit hak ve yükümlülükler

İsviçre bir hukuk devletidir. Bu, yasalara sadece ülkemizde yaşayanların değil, devletin kendisinin de uymak zorunda olduğu anlamına gelir. Mahkemeler hükümetten ve parlamentodan bağımsızdır. Burada hangi temel hak ve yükümlülüklerin geçerli olduğu ve İsviçre'de siyasi ve adli sistemin nasıl düzenlendiği, İsviçre Federal Anayasasında yazılıdır.

Siyasal sistem

Genel bilgiler

→ www.ch.ch

Siyasi İsviçre'ye bakış

"Federasyon hakkında kısa tanıtım" broşürü

→ www.bk.admin.ch

> Dokumentation > Der Bund kurz erklärt

Vasco Belo (31 yaşında)
İsviçreli-Portekizli bir ailenin reisi
La Chaux-de-Fonds

«İsviçre’de uygulanan mesleki eğitim bence örnek niteliktedir. Bu eğitim pek çok gencin eğitim dünyasından iş dünyasına geçmesini kolaylaştırıyor. Benim geldiğim Portekiz’de mesleki eğitim sadece okullar tarafından verilir. Bunun sonucu da, bir liseye gitmeyenlerin gerçek anlamda iyi bir meslek seçme imkânına sahip olmayışdır. Çocuklarımıza iyi bir gelecek sunmak bizim için çok önemli. Okul ve eğitime önem vermemiz ve her çocuğun becerilerini desteklememiz bunun bir parçasıdır. Çünkü eğitimi olmayanlar kolayca işsiz kalır. Ve nereden geldiğinizin bu bakımdan önemi yok. Biz ailemizde ne yazık ki sadece Fransızca konuşuyoruz. Eşim İsviçreli olduğundan ve Portekizce bilmedi-

ğinden, ben de İsviçre’nin Fransızca konuşulan bölgesinde yetiştiğimden böyle bir durum ortaya çıktı. Neyse ki, aile içinde Portekiz bayramlarımız ve Portekiz’deki tatillerimiz var, bu sayede çocuklar benim ana dilimle de kolayca ilişki kurabiliyorlar.»

Başarıya ulaştıran köprü

Eğitim ve iş ülkemizde çok önemlidir

İsviçre’de zorunlu okul eğitimin-den sonra vasıflı bir meslek eğitimi yaygındır. Ülkemiz gençlerinin yaklaşık yüzde 90’ı mesleki ya da akademik bir öğrenime girerek diploma almaktadır. Bunun sayesinde iş piyasasındaki şansları ve daha sonra geçimlerini sağlama konusundaki esneklikleri artar.

Tahsil görmek ve çalışmak, İsviçre’de büyük önem verilen değerlerdendir. Ülkemizde, tüm çocuklar ve gençler ve tabii ki yetişkinler de mesleki gelişmelerinde yeteneklerine uygun bir şekilde desteklensin istiyoruz.

Doğumdan itibaren destek

Çocuklar için dil gelişimi çok önemlidir. Erken desteklenmeleri, fırsat eşitliğine büyük bir katkı sağlar. Çocuğunuzun okul öncesi dönemde ülkenin dilini öğrenmesi için çok sayıda imkân vardır. Örneğin “Kinderkrippen” (okul öncesi yaşlardaki çocukların sabahdan akşama kadar bakıldığı kurum) ve “Spielgruppen” (bu kurumlarda okul öncesi yaşlardaki çocuklarla günde birkaç saat ilgilenilerek kendilerine oyun rehberliği yapılır). Çocuğunuzun zorunlu okul öğreniminden önceki geçici eğitimini üstlenen bu kamusal ya da özel kuruluşların daha sonraki dönemde de okulu tamamlayıcı görevleri vardır (öğle teneffüsü yemekleri ve ödev yardımı gibi). Bu kuruluşların verdiği hizmetler her ailenin yararladır. Hizmetler çoğunlukla ücretlidir ve anne babalar tarafından ödenmek zorundadır. Ancak, ücret tarifelerinin anne ve babanın gelir düzeyine göre kademelendirildiğini belirtmek gerekir.

Anaokulu okula hazırlar

Anaokuluna, yaş sınırı kantondan kantona değişik olmak üzere 3-5 yaş arası çocuklar kaydedilir. Devlet anaokulları genellikle ücretsizdir. Burada çocuklara çoğunlukla iki yıl hizmet sunulur. Kimi yerlerde çocukların anaokuluna kaydedilmesi zorunludur. Gönüllülük prensibinin geçerli olduğu bölgelerde ise neredeyse tüm çocuklar anaokuluna giderler. Anaokulu, küçükleri ilkokula hazırlayan önemli bir kurumdur. Bu nedenle bu hizmetten mutlaka yararlanmanızı öneririz. Başka çocuklarla ilişki kurması, çocuğunuzun dil bilgisini ve sosyal yeteneklerini geliştirmesine yardımcı olur. Çocuğunuzun dil bilgisi açısından ayrıca evinizde onunla kendi ana dilinizde konuşmaya devam etmeniz de önem taşır.

Okul sistemine ilişkin ayrıntılı bilgiler

Çocuğunuz okul çağına geldiğinde, bağlı bulunduğunuz belediye, çocuğunuzun adresinize yakın okullardan hangisine gideceğini belirler ve anne babalara ilk okul gününün hangi tarihte olduğunu ve o gün çocuklarını hangi saatte nereye bırakacaklarını bildirir. İsviçre’de yaşayan tüm çocuklar zorunlu okul eğitimine katılırlar. Devlet okulları çocuklara dokuz yıllık bir öğrenimi

İsviçre’nin okul sistemi ile ilgili bilgiler ve adresler

→ www.edk.ch

Political bodies > To the list of EDK members

→ www.educa.ch

Bildungsszene > Bildungssystem der Schweiz

Meslek seçimi için destek

Meslek danışmanlığı

→ www.berufsberatung.ch

Mesleki öğrenim

Mesleki temel öğrenimle ilgili bilgiler

→ www.berufsbildungplus.ch

Başarıya ulaştıran köprü

Eğitim ve iş ülkemizde çok önemlidir

→ kapsayan ücretsiz ve çok nitelikli bir okul eğitimi sunar. Zorunlu okul öğrenimi Primarstufe adı verilen bir ilköğrenim kademesine ve Sekundarstufe I adlı bir ortaöğrenim kademesine ayrılır. Genellikle altı yıl süren Primarstufe'nin ardından, öğrencilerin başarı düzeylerine göre gruplandırıldıkları üç yıllık Sekundarstufe I başlar. İsviçre'de öğrenim ve eğitimden en başta kantonlar sorumludur. Kantonlarda uygulanan öğrenim sistemleri arasında ufak tefek farklılıklar vardır. Bu nedenle, oturduğunuz beldedeki durum hakkında erkenden bilgi edinmeniz tavsiye olunur.

Ek geliştirme programları

Özel gelişim desteğinden yararlandırılmaları gerekli görülen öğrencilere zorunlu okul öğrenimi çerçevesinde ücretsiz destek verilir. Okulda konuşulan dili yeterince bilmeyen çocuklar için de özel geliştirme programları vardır. Okul dışında ayrıca çocukların ana dilinde verilen ders programları da sunulmaktadır. Örneğin çocuğunuzun bulunduğu okula ya da Türk derneklerine ve benzeri kuruluşlara başvurup "Ana dil ve kültür" ("Heimatliche Sprache und Kultur") başlıklı ders programları hakkında bilgi alabilirsiniz.

Anne babalar olmadan olmaz

Yuva ve okullarda belli aralıklarla veli toplantıları düzenlenmektedir. Anne babalardan, çocukları ve mevcut öğrenim olanakları konusunda öğretmen-

lerle görüşme imkânından yararlanmaları beklenir. Eğer yerel dili yeterince anlamıyorsanız, kültürler arası çevirmenlik hizmetlerinden yararlanmak istediğinizi belirtiniz.

Zorunlu okul öğreniminden sonra

Sekundarstufe II (ortaöğrenim) diploması, çocuğunuzun mesleki ve sosyal geleceği için son derece önemlidir. İş hayatına girmek isteyen gençlerin, belirli bir meslekte eğitim görmek, yani meslek eğitim yerleri bulunan bir işletmede "mesleki temel eğitim" (berufliche Grundbildung) almak ya da ileri öğrenim sunan bir okula (örn. "Fachmittelschule" [meslek lisesi] veya "Gymnasium" [lise]) kaydolmak üzere iki ayrı seçeneği vardır. Kendi yeteneklerine göre hangi mesleği istediklerine dair öğrenim yolu kararını öğrenciler anne babaları ve öğretmenleri ile birlikte daha Sekundarstufe I kademesinin sonuna doğru (8. sınıftan itibaren) verirler. Meslek danışma kuruluşları ve bilgilendirme merkezleri size ve çocuğunuza meslek seçiminde yardımcı olurlar.

İsviçre'de mesleki eğitim önemli bir rol oynar

İsviçre'de gençlerin yaklaşık üçte ikisi zorunlu öğrenimden sonra mesleki temel eğitime girer. Bu öğrenim cinsi, işyerinde bir mesleği pratikte öğrenmeyi ve okul tipi ders öğretimini bir araya getirir. Mesleki eğitimlerin çoğu iki ile dört yıl arasındadır. Başarılı ve çalış-

kan gençler ayrıca Berufsmaturität ("meslek olgunluğu öğrenimi") derecesini kazanabilirler. Bu diploma, meslek yüksekokullarına ya da kazanılması gereken bir ek sınavla üniversitelere giriş yolunu açar.

Zorunlu okul öğreniminden sonra bir meslek eğitim yeri

Meslek eğitim yeri aramaya çok erkenden (zorunlu okulu tamamlamadan en geç bir yıl önce) başlanmalıdır. Bazı gençler kendilerine göre bir mesleki eğitim yeri bulmayabilirler. Böyle bir durumda bir köprü programa girebilirsiniz. Uygun programlar hakkında bilgi edinmek için bulunduğunuz okula veya meslek danışma merkezine başvurabilirsiniz.

Yükseköğrenim ve akademik ileri eğitim

İsviçre'deki yüksekokullar, üniversite ve meslek yüksekokulu (örn. pedagojik, sosyal ya da teknik meslek yüksekokulları) olmak üzere ikiye ayrılır. Yükseköğrenim için yüksekokul cinsine ve öğretim kurumuna bağlı olarak genellikle lise diploması (gymnasiale Maturität) veya özel meslek eğitim diploması (Berufsmaturität) sahibi olunması gerekir.

Çalışmanın önemi

İsviçre'de öteden beri büyük önem verdiğimiz çalışkanlık ve ekonomik bağımsızlık, bireyin topluma uyum sağlayabilmesinin önkoşullarından biridir. Bir kişinin bir işte çalışıp para kazanı-

İleri eğitim elbette yetişkinler için de önemlidir. Meslek eğitimi ve ileri eğitim için farklı seçenekler vardır. Bu eğitim şekillerinin önemi giderek artmıştır ve halen de artıyor. İleri eğitim kursları özellikle özel kurumlar tarafından verilmekle birlikte, kamu kuruluşlarınca sunulan programlarda da yer almaktadır.

Ana dilde ders

→ www.edk.ch

> Bildungssystem CH > Kantonsumfragen > HSK-Unterricht

Yurtdışında kazanılmış diplomalar

Yabancı ülkelerden alınan diplomaların İsviçre'de tanınması ile ilgili bilgiler ve adresler

→ www.opet.admin.ch

> Topics > Recognition of foreign qualifications

Çalışma, oturma izni ve aile

Federal Göçmenlik Dairesi - BFM

→ www.fom.admin.ch > Topics

Kantonların idari birimleri

→ www.fom.admin.ch

> The FOM > Contact address > Cantonal authorities

yor olması, günlük yaşam için gereken maddi geçim kaynağına sahip olmanın yanında, çoğu kişi için güçlü bir özdeğer duygusunun ve sosyal itibarın da temelini oluşturmaktadır.

İsviçre'de liberal bir iş hukuku geçerlidir

İşveren ile çalışan arasındaki hak ve yükümlülükler yazılı bir iş akdinde belirlenir. Bu iş akdinde mesai saatleri, deneme süresi, ücret, feshi ihbar süreleri ve yıllık izinler gibi en önemli hususlar düzenlenir. Bazı meslek dalları genel kurallara tabidir (toplu iş sözleşmesi). İsviçre'de ortalama olarak haftada 42 saat çalışılır. Ancak sektöre bağlı olarak mesai saatleri 50 saate (yasal azami mesai süresi) kadar çıkabilir. İşverenle anlaştığınız ücret brüttür. Bu ücretten zorunlu sosyal sigorta primleri kesilir. İsviçre yasalarında asgari ücret düzenlemesi yoktur. Ancak pek çok işkolunda, işveren federasyonları ile sendikaların toplu iş sözleşmelerinde anlaşmış oldukları asgari ücretler geçerlidir.

Yurtdışı diplomalarının ülkemizde tanınması

İsviçre'de işverenler, resmi dairelerce genel kabul gören diploma/sertifika ve bonservislere büyük değer verirler. Başka ülkelerde edinilmiş meslek öğrenimlerini ya da mesleki deneyimleri eşdeğerlik bakımından değerlendirmekle görevli olan çeşitli iribat kurumları vardır. Bunlar sizi gerekli işlemler hakkında bilgilendirirler.

Kaçak iş, tüm topluma zarar verir

Bir işle para kazanıldığı halde sosyal sigorta primlerini ve vergileri ödememek kaçak çalışmak demektir. Kaçak çalışmak da kaçak çalıştırmak da hem çalışanın hem işverenin cezalandırılmasını gerektiren suçlardandır ve sonuçta herkesi zarara uğratır. Kaçak iş hem kişinin kendi sigorta güvencesini hem de diğer vatandaşlara sağlanan sigorta hizmetlerini tehlikeye düşürür.

İsviçre'de çalışabilmek ve burada ikamet edebilmek için hangi izinler gerekir?

Eğer Avrupa Birliğinin (AB) ya da Avrupa Serbest Ticaret Bölgesi (EFTA) ülkelerinden birinden o ülkenin vatandaşı olarak geldiyseniz, sizin için Serbest Dolaşım Anlaşması geçerlidir. Eğer bu birliklerin üyesi olmayan başka bir ülkeden geliyor ya da İsviçre'ye geçici olarak kabul edilmiş bir kişi ya da göçmenlik dairesince kabul edilmiş bir sığınmacı olarak burada yaşıyorsanız, sizin için ya Yabancılar Kanunu ya da İltica Kanununun hükümleri geçerlidir. Federal Göçmenlik Dairesi (BFM) size İsviçre iş piyasasına girme, ülkede ikamet etme veya ailenizi İsviçre'ye getirme konularında geçerli olan genel yasal hükümler hakkında bilgi verir. Gereken izinleri verme yetkisi kantonlara aittir. İzin türlerinin ayrıntılı formatları hakkındaki sorularınız için lütfen yetkili kanton dairesine başvurunuz. Genellikle Kanton Göçmenlik Dairesi (Migrationsamt) yetkilidir.

Yaşar Turgut (44 yaşında)

Aile hekimi

Luzern

«Hastalarımaya verdiğim tedavi hizmeti çoğu zaman yıllar sürüyor. Bu hastalardan duyduğum şikayetleri sadece bir kez gördüğüm ve geçmişlerini bilmediğim kişilerde olduğundan daha iyi değerlendirebiliyorum. Çünkü hastalıklar sadece vücudu değil bütün insanı kapsar. Şöyle ki, hastalarla oturup baş başa konuşularak ve güvene dayalı bir hekim-hasta ilişkisiyle birçok şey başarılabilir.

Özellikle benim muayenehaneme gelen yabancılarda gördüğümüz kültürel farklılıkların azımsanmaması ve doğru yorumlanması gerekir. Türk kökenli oluşum, onların problemlerine sadece anlayış göstermekle kalmayıp, aynı zamanda onları tam olarak anlayabilmemi sağlıyor. İsviçre sağlık sistemi

içerisinde yolunu bulmak pek çok kişi için hiç de kolay değil. Bu durumda da benim görevim, uzman hekimler, hastaneler ve hastalar arasında aracılık etmek ve her hastaya özel durumuna göre destek vermektir.»

Sorumluluğu birlikte üstlenmek

Sosyal güvenlik ve sağlık

Herkes sıkıntıya düşebilir. İsviçre'nin sosyal güvenlik sistemi dayanışma prensibine dayalıdır. Bu nedenle herkes sisteme katkıda bulunmaktadır. Sağlıklı olanlar hastalara, gençler yaşlılara, zenginler yoksullara ve bekârlar ailelere.

İsviçre, titizlikle geliştirilmiş olan yoğun bir sosyal sigorta sistemine sahiptir. Ülkemizin sosyal güvenlik hizmetleri sayesinde, zor duruma düşen insanların uzun vadede maddi sıkıntı çekmemeleri sağlanmaktadır.

Bir yanda dayanışma, diğer yanda kişisel sorumluluk

Her kişi kendi sorumluluğunu bizzat üstlenir ve elinden geldiği kadarıyla devlet ve toplum içerisindeki görevlerin yerine getirilmesine katkıda bulunur. Bu prensip, İsviçre Federal Anayasasında belirlenmiştir. Bunu başaramama ihtimaline karşı federal devlet, kantonlar ve belediyeler vatandaşlara gerekli güvenliği, yani bireyin yaşlılık, maluliyet ya da hastalık, kaza, işsizlik ve benzeri durumların olumsuz maddi sonuçlarından korunmasını sağlarlar. Muhtaç kişilerin bu hizmetlerden yararlandırılabilmeleri için, herkesin sigorta primlerini ve vergilerini ödemesi ve kendi geçimini sağlayabilmek için elinden geleni yapması çok önemlidir.

İsviçre'de sağlık sigortası zorunludur

İsviçre'de yaşayan herkes bir sağ-

lık sigortası yaptırmak zorundadır. İkametgâhınızı İsviçre'ye taşıdıktan en geç üç ay sonra kendinizi ve ailenizi bir sağlık sigortasına kaydettirmiş olmak zorundasınız. İsviçre'de tüm yetişkinler ve çocuklar için zorunlu olan genel sağlık sigortası, hekim tedavisinin, belirli hastanelerdeki tedavinin ve doktorların reçete yazdıkları ilaçların büyük kısmının masraflarını karşılamaktadır. Bunun karşılığında sağlık sigortasına her ay prim ödersiniz. Prim tutarı nerede oturduğunuza, masrafların bir kısmını kendiniz karşılayıp karşılamayacağınıza ve bazı ek hizmetler için sigorta yaptırmış olup olmadığınıza bağlıdır. Örneğin diş tedavileri, sigorta kapsamına dahil olmayıp genel sigorta tarafından karşılanmayan ek hizmetlerdendir.

İşyerinde kazalara karşı da sigortalısınız

Haftada sekiz saat ve üzeri çalışan herkes işvereni tarafından kazalara karşı sigorta ettirilir. Bu sigorta kazalarda masrafları ve gelir kaybını karşılar. Sekiz saatten az çalışanlar ve bağımsız meslek sahipleri, kaza sigortasını kendileri yaptırmak zorundadırlar.

İsviçre'de

Sosyal güvenlik

→ www.bsv.admin.ch

> Themen

Hastalık

Sağlık sigortası hakkında bilgiler

→ www.foph.admin.ch

> Topics > Health Insurance

İşsizlik

Ne yapmalı?

→ www.jobarea.ch

Şiddet

Şiddete karşı yardım merkezleri

→ www.ebg.admin.ch

> Themen > Gleichstellung in der Familie > Fachstellen gegen Gewalt

→ **Güvendiğiniz bir aile hekimi bulun**

İsviçre’de hemen hemen herkesin hastalık ve kaza olaylarında başvurduğu bir aile hekimi vardır. Aile hekimi sizi hastalığınıza ya da kazaya göre bir uzman hekime ya da hastaneye sevk eder. Doğrudan hastaneye başvurulması sadece acil durumlar için tavsiye olunur.

Bedensel ve ruhsal dokunulmazlık her insanın hakkıdır

İsviçre’de şiddet uygulamak hangi şekilde olursa olsun (örneğin aile içi şiddet, kızların sünnnet edilmesi veya zorla evlendirme) yasaktır ve failin cezalandırılmasını gerektiren suçlardandır. Eğer böyle bir suçun mağduru olduysanız lütfen yetkili uzmanlık merkezinden yardım isteyiniz.

Yaşlılık, dul-yetim ve malullük aylığı

İsviçre’de herkes 18 yaşını doldurduğu anda yaşlılık ve dul-yetim sigortasında (AHV) ve ayrıca malullük sigortasında (IV) sigortalanmak ve bunlara prim ödemek zorundadır. AHV sigortası üzerinden kadınlara 64, erkeklere de 65 yaşından itibaren emekli aylığı, bir yakının ölümünden sonra ise dul ve yetim aylığı ödenir. IV sigortasının ama-

cı, bedensel engeli olan insanlara destek vermektir. IV sigortası ayrıca kişinin iş yerini kaybetmemesi veya yeni bir iş bulmasına da yardımcı olur. İkisi de mümkün olmadığı takdirde IV sigortası tarafından emekli aylığı ödenmesi de mümkündür. AHV ve IV aylıkları, en önemli geçim masraflarını karşılamaya yetecek miktardadır. Yetmediği takdirde, eksikliği giderecek ek yardım talep edilebilir.

Asgari geçimin ötesine giden ek ihtiyaçlar ise ek emeklilik sigortası (Pensionskassen) aylıklarıyla karşılanır. Belli bir sınırı aşan (yılıda yaklaşık 20.000 Frank ve üzeri) gelire sahip çalışanlar için ek emeklilik sigortası yaptırmak zorunludur. Bağlı çalışanlar gönüllü olarak ek emeklilik sigortası yaptırarak oraya prim öderler. Yaşlılık döneminde rahat yaşayabilmek amacıyla daha fazla tasarruf yapmak isteyenler, paralarını bu amaçla bir sigorta ya da bankada “dritte Säule” (üçüncü direk) adıyla bilinen yatırım şeklini seçebilir ve bunun karşılığında vergi indirimlerinden yararlandırılır.

İşsiz kalınca ne yapmalı?

İş arıyor ya da işinizi kaybettiyseniz, bulunduğunuz kantonun Bölgesel İş Bulma Merkezine (regionales Arbeitsvermittlungszentrum

- RAV) başvurunuz. Bu merkez, size iş arayışınızda danışmanlık hizmeti verir. İşsizlik parası alabilmeniz için son iki yıl içerisinde en az 12 ay çalışmış olmak (2010 yılı itibarıyla) ya da prim süresi yükümlülüğünden muaf tutulmanız için gerekçe göstermek zorundasınız. İsviçre’de işverenlere bağlı çalışan insanların tümü, işsizliğe karşı zorunlu olarak sigortalıdır.

Aileler için ek destek

Çalışan her kadın 14 hafta annelik izni ve bu süre içerisinde son ücretinin ya da gelirin yüzde 80’i oranında annelik tazminatı alma hakkına sahiptir. Çocuğu olan bayan ve erkek işçiler, gelir düzeyine bağlı olmamak şartıyla prensip olarak aile zammından yararlanma hakkına sahiptirler. Bu hak, düşük gelire sahip çalışmayan kişilere de tanınır.

Amaç, herkese insana yaraşır bir yaşam imkânı vermektir

Gelirin yaşamaya yetmediği ve sosyal sigortalardan hiçbirinin yardımcı olamadığı hallerde, kantonların görev alanına giren sosyal yardım devreye girer. Genellikle kişinin oturduğu beldenin belediyesi tarafından ödenen sosyal yardım, devletin vergi gelirleri ile finanse edilmektedir.

Sevgili okurlar

Bu broşürle size İsviçre'deki yaşama bir ilk bakış verebildiğimizi ve hazırladığımız bilgilerin yeni yaşam ortamınızdaki ilk adımlarınızda size yardımcı olacağını umuyoruz. Belki şimdi öğrenmek istediğiniz özel konular ve bazı arzularınız olabilir. Aşağıda daha geniş bilgi alabileceğiniz ve sorularınızı da yöneltebileceğiniz kurumların internet bağlantılarını bulabilirsiniz. Size memnuniyetle yardım edilecektir. İyi şanslar ve gayretlerinizde başarılar dileriz!

Entegrasyon

Kantonun yetkinlik merkezleri ve entegrasyonla ilgili başka adresler
→ www.bfm.admin.ch
> Themen > Integration > Weiterführende Adressen

Federal Göçmenlik İşleri Komisyonu EKM
→ www.ekm.admin.ch

Göçmenlerin Entegrasyonu Forumu FIMM
→ www.fimm.ch

Tüm yaşam alanlarıyla ilgili çeşitli dillerde bilgiler
→ www.migraweb.ch

Kültürler arası çevirmenlik hizmetleri
→ www.inter-pret.ch

Göçmenlik

Federal Göçmenlik Dairesi

Çalışma/İkamet/Aileyi ülkeye getirme
→ www.fom.admin.ch
> Topics

Kantondaki önemli adresler
→ www.fom.admin.ch
> The FOM > Contact address > Cantonal authorities

İsviçre vatandaşlığına geçiş
→ www.bfm.admin.ch
> Themen > Schweizer Bürgerrecht/ Einbürgerungen

Kantondaki önemli adresler
→ www.fom.admin.ch
> The FOM > Contact address > Cantonal authorities

Federal Göçmenlik Dairesinin yayınları BFM
→ www.fom.admin.ch
> Documentation > Publications

Diğer konular

Çalışma

Ekonomi Müsteşarlığı seco
→ www.seco.admin.ch
Kaçak iş
→ www.keine-schwarzarbeit.ch

Öğrenim ve eğitim

Kanton Eğitim Müdürlükleri Konferansı EDK
→ www.edk.ch
Öğrenim, Eğitim ve Araştırma Müsteşarlığı
→ www.sbf.admin.ch
Federal Mesleki Eğitim ve Teknoloji Dairesi BBT
→ www.bbt.admin.ch

Ayrımcılık/İrkçilik/Şiddet

İrkçilikle Mücadele Uzmanlık Merkezi FRB
→ www.edi.admin.ch/ara
Şiddete karşı uzmanlık merkezleri
→ www.ebg.admin.ch
> Topics > Equality in the Family > Violence Prevention Service

Sağlık

Federal Sağlık Dairesi BAG
→ www.bag.admin.ch
Sağlık konularıyla ilgili çeşitli dillerde bilgiler
→ www.migesplus.ch

Sosyal güvenlik sistemi

Federal Sosyal Sigortalar Dairesi BSV
→ www.bsv.admin.ch
AHV/IV ve EL sigortaları hakkında bilgiler
→ www.ahv.ch

Sosyal yardım

→ www.skos.ch

Konut

Federal Konut İşleri Dairesi BWO
→ www.bwo.admin.ch

Medeni hal

→ www.bj.admin.ch
> Themen > Gesellschaft > Zivilstand > Merkblätter

Künye

Yayımlayan:
Bundesamt für Migration BFM
(Federal Göçmenlik Dairesi BFM)
Quellenweg 6, 3003 Bern-Wabern
Telefon 031 325 11 11
→ www.bfm.admin.ch

Tasarım ve redaksiyon
Abteilung Integration BFM

Görsel tasarım, redaksiyon ve prodüksiyon
medialink, Zürich
→ www.medialink.net

Fotoğraflar
Patrik Fuchs, Zürich
→ www.patrikfuchs.com

Çeviri
proverb, Biel/Bienne
→ www.proverb.ch

Temin adresi:
Vertrieb Bundespublikationen BBL
CH-3003 Bern
→ www.bundespublikationen.admin.ch
Yayın no. 420.002.tur

